

Oddelenie didaktiky chémie,
ÚSTAV CHEMICKÝCH VIED
doc. RNDr. Mária Ganajová, CSc.
Moyzesova 11, 041 54 Košice
tel.: +421 (055) 234 2337
e-mail: maria.ganajova@upjs.sk

Oponentský posudok na dizertačnú prácu Mgr. Matúša Ivana *na tému* **Modelovanie predstáv žiakov o chemických princípoch s využitím matematiky**

Matematické modelovanie je efektívnym spôsobom rozvoja matematického myslenia. Ide o schopnosť porozumieť matematickým modelom reálnych situácií, vytvárať tieto modely, používať ich a kriticky ich hodnotiť. Získané výsledky interpretovať a overovať ich platnosť v reálnom kontexte. Predkladaná dizertačná práca prostredníctvom riešenia chemických problémov matematickými nástrojmi vytvára priestor pre rozvoj prírodovednej i matematickej gramotnosti žiakov.

Prácu **Mgr. Matúša Ivana** tvorí 8 hlavných kapitol. Práca je napísaná na 120 stranách a obsahuje 13 tabuliek, 10 grafov, 15 obrázkov a odkazy na domácu a zahraničnú literatúru.

V práci chýba logická štruktúra, z ktorej by bol jasný design výskumu.

Úvod práce je venovaný teoretickým východiskám zameraným na charakteristiku základných pojmov týkajúcich sa vzdelávania a analýzu vzdelávacích programov v Českej republike a Slovenskej, vizualizáciu a modelovanie ako aj na charakteristiku prepojenia chemických a matematických poznatkov. Pokračovaním teoretickej časti je časť zameraná na charakteristiku výskumných metód, obsahom ktorej sú názory vybraných autorov k problematike modelovania v chémii.

Časť 3 označená ako Metodológia je kombináciou teórie a praktického návrhu konkrétnych úloh „medzipredmetového“ charakteru. Východiskom praktickej časti bolo 14 úloh, ktoré boli použité ako testovací nástroj na gymnáziách. Riešenie týchto úloh vyžadovalo matematické zručnosti.

K teoretickej časti práce mám nasledovné pripomienky a dotazy:

- postrádam logickú štruktúru sprístupňujúcu vybrané pojmy,
- s. 15 - s nadpismi 2.2 Rešerš literatúry 2.3 Rešerše vzdelávacích dokumentov na štátnej úrovni apod. nemožno súhlasiť – takéto formulovanie podnadpisov sa nepoužíva.
- spôsob citovania literatúry je nesprávny – zvlášť autori v podnadpisoch

- čo sa týka charakteristiky úloh – s niektorými vyjadreniami nemožno súhlasiť: s. 32 ÚLOHA 3 – anorganická chémia - správna odpoveď vyžaduje z matematického hľadiska priestorovú predstavivosť a **odhad pre rovinné uhly** – uhly majú svoju konkrétnu veľkosť a nejde o odhad, ÚLOHA 15 – organická chémia Kolik elektronů tvoří dvojnou vazbu? - Z matematiky **vyžaduje základné početné operácie** – ide o primitívny výpočet.
- Ďalšie teoretické časti práce zamerané na charakteristiku interview a metódu testovania didaktickým testom by sa hodili skôr do prílohy.

Prosím autora, aby pri obhajobe zhrnul výsledky štúdia literatúry pre riešenu problematiku.

V praktickej časti označenej Výsledky výzkumných šetření overoval autor navrhnutý test a výsledky spracoval v časti vyhodnotenie položkovej analýzy.

Keďže vo výskumnej časti chýbajú niektoré formálne náležitosti, prosím autora aby pri obhajobe spresnil, či doplnil:

Hlavný cieľ práce :

- „Identifikovať spoločné, súvisiace a vzájomne prepojené oblasti – tzv. „styčné plochy“ vyučovacích predmetov matematika a chémia. „ prosím ozrejmiť
- „Vybrať zo „styčných plôch“ tie problematické a vytvoriť sériu metodík pre vzdelávacie materiály, ktoré podporia prepojenie vzdelávacích odborov matematika a chémia.“ – čo znamená problematické a čo s uvedenými vytvorenými metodikami možno ďalej skúmať?

V práci chýba jasná formulácia hypotéz a výsledky výskumu s ohľadom na štatistickú verifikáciu hypotéz.

Tab. 6 a 11 sprístupňuje výsledky žiakov stredných škôl a vysokoškolských študentov. Vzhľadom k tak rozdielnym vzorkám **nepovažujem za užitočné robiť priemerné výsledky.**

Za užitočnú časť práce považujem výskum realizovaný s učiteľmi na základe dotazníka vlastnej konštrukcie označený ako interview, ktorý bol zameraný na určenie oblasti chémie a výučbové situácie, kde je využívaný matematický aparát a zistenie problémov v žiackych postupoch, myslení a porozumení konkrétnym princípom. Za hodnotný výsledok v tejto časti považujem priradenie matematickým spôsobilostiam konkrétne oblasti výučby chémie.

Za najväčší prínos práce považujem v 7. kapitole navrhnuté aktivity zamerané na modelovanie chemických konceptov založených na matematických princípoch. Tvorbu takýchto aktivít považujem za veľmi náročný proces, preto oceňujem navrhnuté aktivity vyznačujúce sa zrozumiteľnosťou a prepojenosťou s matematickými konceptmi a bežným životom. Aktivity vyznačujúce sa bádateľským charakterom sprístupnené i koncepciou projektového vyučovania rozvíjajú kritické myslenie, riešenie problémov, komunikáciu a spoluprácu. Otázkou je, čo autor očakáva od implementácie týchto aktivít do výučby chémie a či sú známe nejaké názory učiteľov na vytvorené aktivity? Či boli aktivity overené prakticky a s akými výsledkami?

Po formálnej stránke práca obsahuje nedostatky v odbornej terminológii a jej použití, niektoré štylistické nedostatky a logická nadväznosť textu je neúplná.

Publikačnú činnosť doktoranda považujem za veľmi dobrú.

Záverom konštatujem, že vytýčené ciele práce boli splnené, autor pri ich riešení použil potrebné metódy výskumu.

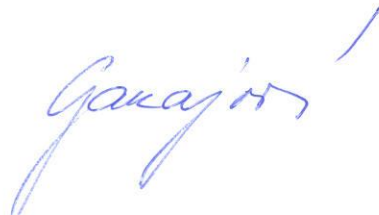
Dizertačná práca vychádzajúc z riešenia čiastkových cieľov smeruje k vytvoreniu didaktických prostriedkov zameraných na implementáciu matematických zručností do chémie.

Dizertačná práca Mgr. Matúša Ivana spĺňa požiadavky kladené na práce tohoto druhu.

Navrhnuté a overené aktivity sú pripravené pre použitie v triede, sú ľahko modifikovateľné podľa potrieb kurikula, lokálnej situácie či cieľov stanovených učiteľom.

Navrhujem, aby dizertačná práca Mgr. Matúša Ivana bola postúpená na obhajobu a po jej úspešnom obhájení odporúčam udeliť z odboru „Didaktika chémie“ titul „philosophiae doktor“ (PhD).

V Košiciach 20. august 2018

**doc. RNDr. Mária Ganajová, CSc.
oponent**